

BESLUT

2017-02-20

Dnr: 16/00624

SAKEN

Eftermiddag i P4 Göteborg, 2016-02-22, inslag om Västlänken; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget utgick från ett informationsmöte om infrastrukturprojektet Västlänken i Göteborg. Programledaren påannonserade inslaget enligt följande.

Och snart så drar förberedande arbeten inför bygget av Västlänken igång. Tågtunneln i Göteborg som ju är en viktig del av det västsvenska paketet. Och det blir gropar och hål i Norra Hamngatan, längs med kanalen, som nu i mars kommer att påminna göteborgarna om att bygget så sakteliga kommer igång. [Personnamn], han är projektchef för Västlänken på Trafikverket.

Därefter intervjuade en reporter projektchefen på Trafikverket om bland annat den oro som invånare i Göteborg kände för att stora delar av stan kom att bli en byggarbetsplats. Det följdes upp med ett direktsänt studiosamtal mellan programledaren och reportern som hade varit på projektchefens föredrag på informationsmötet. Bland annat sades följande.

(Reporter) – Jaa, det måste man ju säga. De har ju vart med länge, de här männen som stod och berättade vad som..., hur planerna går och så vidare. Och vi som tar del av till exempel debatt och opinion runt omkring kanske kan vara något förvånade. Alltså, man kan säga insändarsidorna i GP är ju fortfarande fulla av insändare mot... Senast i dag så är det ju en från Trafikverket som svarar på en arg insändare, där han bemöter, ja, rena felaktigheter då. Och det är ju det som de här ansvariga ändå har och hantera. Människors oro, funderingar, frågor med fakta då. Vad är på gång och vad händer just nu? Sen vet ju de. De har varit med om det här förr, trots allt. Götatunneln. Stora projekt har planerats i regel i tjugo år innan de byggs under tio år,

så att, ja, visst. De står relativt stadigt.

Senare i intervjun sades följande.

(Programledare) – Det kommer att bli lite påtagligt nu ändå, under våren.

(Reporter) – Ja, sen ska man säga att järnvägsplanen ska beslutas och vara konkret. Man också hade ett besked i dag. Det är att man har skickat in miljöprövning till Mark- och miljödomstolen och ja, så att det är ju beslut som kommer från andra instanser, som krävs för att det ska bli ett bygge då. (Programledare) – Och den här miljöprövningen, den är ju inte och förakta. Det handlar ju om att säkra naturvärden, bullernivåer, att vattnet inte ska bli förorenat och allt sådant här. Hur, hur stor risk är det att Mark- och miljödomstolen skulle exempelvis kunna stoppa delar av Västlänken, eller hela bygget? (Reporter) – Nej, det finns ingen risk. Det är så att regeringen har gett tillåtighet till bygget. Det gjordes i juni 2014, märk väl före valet. Så att det finns ju beslut och förankringar och avtal väldigt gediget. Så Mark- och miljödomstolen kan avgöra "Hur-et". Det finns tillåtelse att inom en viss sorts område, en sorts tunnel, kan man säga, här inne kan man bygga en järnväg. Så den tillåtelsen finns. Nu är det "hur-et": Precis sträckning. Precis hur mycket vatten kan man leda dit eller från? Precis hur ofta får det bullra? Hur ska man minska skadorna och olägenheterna och, ja, under byggets gång? Så det är alltså frågan hur och inte om. (Programledare) – Men den opinionen som ändå blossar upp fortfarande då och då – protesterna emot. De kan då inte påverka det faktum att Västlänken kommer och byggas? (Reporter) – Det är människor som fattar beslut. Visst kan avtalsparter, regionen, alla de som var med om västsvenska paketet, regeringen... Alltså, det går ju inte att säga att det inte går och ändra. Det är människor som fattar beslut om vår framtid. Men sannolikheten är ju, ja, försumbar, näst intill noll. Men en av anledningarna varför det inte kommer och ändras, det är ju för att det bakomliggande motivet till hela det här paketet, det är att man ska förstora regionen, att människor ska kunna resa smidigare. Att människor i Lilla Edet, Tjörn och Orust ska kunna jobba i Göteborg. Att Sverige behöver de tre storstäderna som tillväxtmotorer. Och då kan vi inte riskera en infarkt när vi blir många fler. Vi behöver, kort sagt, komma undan det här tågproblemet vi har haft då, med kapaciteten. (Programledare) – Dessutom har vi ju samtidigt rapporterat nu om en ny sorts järnväg, höghastighetsjärnvägen. Där är ju besluten inte fattade, men förhandlingar börjar snart. Hur hänger de här två sakerna ihop? (Reporter) – Ja, för [personnamn] på Trafikverket är det ju helt självklart att utan Västlänken så kommer inte höghastighetståget att fungera. Vi måste komma, få, få bättre kapacitet i systemet. Och med tre stationer då, Haga och Korsvägen och Centralen, så, så en genomgång och inte en säckstation då, så möjliggör man detta. Sen så kan man ju ta detaljer. Under en viss period så blir det säckstation fortfarande, men, men i långa loppet så kommer man förbi det problemet. Och det är väl det som politiker och tjänstemän är lite oroliga för nu. Att för många ska prata om Västlänken, fortfarande där beslut är fattat och inte förstå att – Hallå, vi ska diskutera framtidens järnväg ännu mer. Vad är det vi ska ha efter Västlänken? Så att vi inte får samma debatt om tjugo år igen. För de här besluten, kring Västlänken, de fattades för länge sen. (Programledare) – Ja. Men du, information kommer ju kontinuerligt och vi lär börja märka av det mer påtagligt då. Men, varför satt du på en pressträff i dag och blev informerad? (Reporter) – Ja, man kan ju säga, dels för att just nu lämnar man in till Mark- och miljödomstolen och det är ett sätt för dem som jobbar med projektet att hela tiden nå befolkning. De som bor i fastigheter eller hus som är berörda, det är ungefär tretusen femhundra husfastigheter. Där möter ju Trafikverket människor i bostadsrättsföreningar, fastighetsägare. Informerar, diskuterar. Hur ska vi ha det med buller till exempel, om man jobbar natt och måste få sova. Det sprängs på dagen. Då kanske det är så att man får bo någon annanstans, på hotell under en tid, när det sprängs, för att olägenheterna inte ska bli för stora. Så att, Trafikverket jobbar ju hela tiden nära de direkt berörda. Men för att... alla oss andra som inte bor nära där det ska byggas också ska förstå vad som händer, så är det ju viktigt att de informerar och kommunicerar. Och den som är riktigt

intresserad kan gå in på trafikverket.se och ta del av de här planerna. Så att, det är väl helt enkelt att vara med i sin samtid, med hålen i gaten, gatan, för framtiden kanske. (Programledare) – Och du lär återkomma i ärendet.

ANMÄLNINGARNA

Inslaget har anmälts av fem personer som sammanfattningsvis anser att det i inslaget framfördes propagandaliknande faktafel som befäster en felaktig bild av vad Västlänken är. Reportern tog tydligt ställning för att Västlänken ska byggas och repeterade okritiskt Trafikverkets argument. Reportern marknadsförde dessutom Trafikverkets uppfattning om att frågan är beslutad. Sveriges Radio (SR) föregrep Mark- och miljödomstolens utslag när reportern sa att ”sannolikheten är försumbar, näst intill noll” om att Västlänken kommer stoppas. Dessutom är det felaktigt. Mark- och miljödomstolen skulle mycket väl kunna ställa sådana villkor på bygget vilket gör att det i praktiken blir omöjligt att genomföra.

Reportern sa lögnaktigt att en säckstation skulle tas bort. Det finns inga som helst planer på att helt skrota säckstationen. Sanningen är att fyra spår från Göteborgs central kommer försvinna om Västlänken byggs.

En majoritet av göteborgarna vill inte ha Västlänken enligt SOM-institutets senaste mätning. Eftersom vi lever i en demokrati är västlänkens framtid rimligen oviss eftersom byggstart sker efter år 2018. Detta kommer att vara den viktigaste valfrågan i Göteborg 2018.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

P4 Göteborg har under flera års tid speglat Västlänken på en rad olika sätt i sändningar, både vad gäller den politiska processen, som varit lång och stridbar, och vad gäller själva sakfrågan kring bygget. Vid tidpunkten för inslaget gick projektet, efter en lång politisk process på lokal nivå såväl som på riksnivå, in i den fas då förberedande markarbeten och mätningar med mera skulle bli synliga för, och också komma att påverka, allmänheten i Göteborg. Informationsmötet var sålunda av stort allmänintresse, och det var självklart för P4 Göteborg att bevaka mötet.

Reporterns uppgift i det aktuella inslaget var att i ett direktsänt studiosamtal med programledaren rapportera från mötet och referera den information som Trafikverkets representant presenterade vid mötet. Inslaget innefattade också reporterns intervju med representanten, som hon bandat tidigare under dagen, om hur man från myndigheternas sida tänkt gå tillväga och hur man tänkt

bemöta allmänhetens oro och frågor.

Ämnet för det anmälda inslaget var alltså inte Västlänken i stort, eller att skildra de olika synpunkter och åsikter som finns kring projektet. Det aktuella inslaget var avgränsat till att skildra vad Trafikverket tidigare under dagen meddelat vid informationsmötet samt de bakomliggande motiven till de fattade besluten.

Rapporteringen kring en så stor och komplex fråga som Västlänken måste bedömas över tid. Alla aspekter kan omöjligt återges i varje enskilt inslag. SR:s uppgift är att totalt sett ge en allsidig, balanserad och mångfacetterad bild av dylika projekt och de olika synpunkter och känslor som aktuella projekt väcker. Såväl kritiker till Västlänken som försvarare av densamma har återkommande beretts utrymme i P4 Göteborgs rapportering om projektet. I anslutning till det nu anmälda inslaget kan exempelvis nämnas kanalens rapportering från utställningen Gårdaalternativet, arrangerad av motståndare till Västlänken, som visades på Stadsbiblioteket i Göteborg i januari 2016. Utställningen skildrades i P4 Göteborgs program med intervjuer och information.

En anmälare hävdar att reportern i inslaget påstått att Mark- och miljödomstolen inte kan stoppa Västlänken, och att detta påstående skulle vara felaktigt. Reportern redogör i inslaget för beslutsgången, och det faktum att Mark- och miljödomstolen inte ska pröva den så kallade tillåtligheten, då den frågan redan är avgjord genom ett regeringsbeslut daterat till juni 2014. I och med detta beslut gav regeringen tillåtelse till att Västlänken byggs. Reportern beskriver sålunda sakförhållandet att den aktuella miljöprövningen, på grund av regeringens beslut, framförallt handlar om hur projektet får anläggas, och inte om huruvida projektet får anläggas. Det finns alltså ingenting i sak som talar för att just själva miljöprövningen skulle stoppa Västlänken i dess helhet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Vid sin prövning kan nämnden ta hänsyn till ett annat program eller inslag, förutsatt att en sådan balansering framstår som naturlig för lyssnarna. Det kan till exempel röra sig om inslag i den löpande nyhetsförmedlingen eller i en programserie. Det kan också vara ett program som programföretaget hänvisar till i samband med sändningen.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SR ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet. Med kommentarskyldigheten följer ett visst utrymme för värderande omdömen.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att inslaget rörde infrastrukturprojektet Västlänken som har varit en kontroversiell och uppmärksammas fråga i Göteborg. Av SR:s yttrande framgår att den tidigare belysts ur olika perspektiv i SR:s rapportering.

I det direktsända studiosamtalet berättade reportern bland annat om att Mark- och miljödomstolen skulle göra en miljöprövning av beslutet och återberättade vad Trafikverkets projektchef framfört på bland annat informationsmötet. Nämnden anser att reporterns uttalanden var delvis värderande men inte gick längre än vad som kan accepteras inom ramen för SR:s kommentarskyldighet. Inslaget strider därför inte mot kravet på opartiskhet.

Vad anmälarna i övrigt fört fram medför enligt nämndens mening inte att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Berivan Yildiz och Staffan Dopping efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Johannes Wik

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.